

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

УМАНСЬКИЙ СИРІТСЬКИЙ СУД

м. Умань Київської губернії

ФОНД № 463

ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1909 – 1916 рр.

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Достовірних відомостей про точну дату заснування Уманського сирітського суду м. Умань Київської губернії у документах фонду не виявлено.

Однак законодавча база створення цієї установи була закладена Указом імператриці Катерини II від 7 листопада 1775 р. про "Учреждения для управления губерний всероссийской империи"* та її ж маніфестом від 21 квітня 1785 р. "Городовое положение" **[арк. 21, стат. 45-48]. Після III поділу Польщі в 1796 р. імператор Павло I видав указ "О восстановлении в Малой России правления и судопроизводства", в якому підтвердив необхідність створення Київської губернії "из возвращенных к империи нашей от Польши земель..."***, на які б також розповсюджувались закони Російської імперії. У 1801 р. імператор Олександр I своїми маніфестами від 2 квітня та 3 червня, підтвердив юридичну силу "Городового положення" 1785 р. **[арк. 45,46].

Отже, за перерахованими законами, при кожному городовому магістраті створювався міський сирітський суд "для купеческих и мещанских вдов и малолетних сирот" *[арк. 97, стат. 293]. Головою цього суду був міський голова (що переобирався кожні 3 роки), а присутніми – 2 члени магістрату та міський староста *[арк. 5].

Сирітський суд розпочинав свою діяльність, якщо до нього надходила:

- заява-прохання від вдови;
- за повідомленням міського голови;
- за повідомленням родичів сиріт;
- за заявою 2-х сторонніх свідків та парафіяльного священика *[арк. 98, стат. 298].

До головних функцій сирітського суду відносились такі дії:

- обрання опікунів до маєтку та до особи сироти;
- опис всього майна сиріт (це робив секретар магістрату у присутності 2-х свідків);
- здійснення контролю за опікунами, щорічно вимагаючи звіти*[арк. 98-100, стат. 299].

Засідання міського сирітського суду відбувалось у міру надходження на його розгляд справ. Для заохочення опікунів законодавством була передбачена щорічна винагорода – виділення 5% від прибутку майна сиріт *[арк. 109, стат. 305 п. 17].

Діючи на той час цивільні закони Російської імперії (Зведення законів за 1832 р., т. X ч.1 ст. 213) поділяли неповнолітніх сиріт на 3 категорії: - до 14 років;

- між 14 та 17 роками;
- від 17 до 21 року.

З 14 років сиротам дозволялося обирати собі опікунів (відповідно подаючи заявку до сирітського суду). З 17 років неповнолітній має право сам управляти своїм маєтком, але під наглядом і за згодою опікуна. Повноліття наступало по досягненні 21 року ***[арк. 21].

У 1860 р. за пропозицією Київського генерал-губернатора (від 5 травня 1860 р. № 113 "О соединении в Киевской губернии магистратов с уездными судами") магістрати ліквідовувалися, а опікунські справи сирітського суду передавались до міських дум: "сиротские суды, состоящие при магистратах...оставить при Думах, в таком к ним соотношении, в каком суды те находятся ныне к магистрату..." (Ф – 870, оп.1, спр. 244, арк. 6-7).

Власні документи фондоутворювача збереглися частково, підтвердити всю схему реорганізації Уманського сирітського суду документально немає можливості.

Відповідно до опису справ у фонді відклалася справа про опіку над майном померлого Массаківського Василя.

У 1972, 2004, 2007 роках було проведено перевіряння наявності і фізичного стану документів даного фонду (акти від 20.10.1972, 06.07.2004, 17.09.2007).

Рукописний опис № 1 складено 21 січня 1956 р.

У зв'язку з невідповідністю опису справ сучасним вимогам, у 2020 р. він був удосконалений. У процесі роботи уточнено заголовок справи і крайні дати документів. Опис справ перекладений з російської мови на українську.

Недіючий опис занесений до нового як справа № 2.

До опису складено титульний аркуш і передмову, до фонду – історичну довідку.

Провідний спеціаліст відділу забезпечення
збереженості документів, обліку
та довідкового апарату
10 вересня 2020 р.

Олена ГИРИЧ

* Бібліотека ДАЧО, № 6255 "Благочестивейшия самодержавнейшия великия государыни императрицы Екатерины вторыя Учреждения для управления губерний Всероссийския империи". С.-П., 1780 р. – 261 с.

** Бібліотека ДАЧО, № 6142 "Новый пам'ятник законов империи российской" часть третья "Г-Е". С.-П. в типографии Правительствующего Сената, 1826 р. – 489 с.

*** Бібліотека ДАЧО, № 6475 "Гражданское уложение". С.-П., 1903 р. – 465 с

УМАНСЬКИЙ СИРІТСЬКИЙ СУД

м. Умань Київської губернії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державного архіву
Черкаської області

Тетяна КЛИМЕНКО

_____ 20__ року

Фонд № Ф-463
ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1909 – 1916 рр.

№№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи (тому, частини)	Крайні дати документів справи (тому, частини)	Кількість аркушів у справі (томі, частині)	Примітки
1	2	3	4	5	6
1		Справа про встановлення опіки над майном померлого Масаковського Василя Трохимовича	13 вересня 1909 р. – 30 березня 1916 р.	13	
2		Недіючий опис № 1 справ постійного зберігання (без дати).		1	

До опису внесено 2 (дві) справи з № 1 до № 2, у тому числі:
літерні номери _____
пропущені номери _____

Опис удосконалила
Провідний спеціаліст
10 вересня 2020 р.

Олена ГИРИЧ

Зберігач фондів
10 вересня 2020 р.

Наталія ТКАНКА

Начальник відділу забезпечення
збереженості документів, обліку
та довідкового апарату
10 вересня 2020 р.

Ольга ПУРИС